

“Je moet in Stompwijk wel van feestvieren houden”

Sint Laurentius werkt aan versterking geloofsgemeenschap

“Stompwijk is een katholiek dorp, het geloof is verweven met het dorp en de mensen hebben een grote betrokkenheid op elkaar,” vertelt pastoor Jaap van der Bie.

Stompwijk heeft zo'n 2200 inwoners, het overgrote deel is katholiek. Er is één kerk, de Sint-Laurentiuskerk aan de Dr. van Noortstraat. Dat de

inwoners betrokken zijn op elkaar en het dorp blijkt bijvoorbeeld uit de wekelijkse uitgave van De Dorpsketting, een 40 pagina's tellend blad met al het dorpsnieuws: alle verenigingen en alle dorpsactiviteiten staan erin. De parochie heeft in dit blad enkele pagina's voor haar informatie. Een apart parochieblad is er niet. Ook de website is gezamenlijk met alle andere organisaties. Bij de 2000ste uitgave van De Dorpsketting was een groot

bruggenfeest, waarbij op elke brug een barbecue werd gehouden.

Vieren, zorgen, en gezelligheid

De Stompwijkse kerk haalt vaak grote opkomst bij avondwakes, uitvaarten, Eerste Heilige Communie, en Vormsel. Pastoraal werker Marianne Hoogervorst: “De kerk is dan stampvol en soms meer dan dat.” Van der Bie: “Alle parochiële feesten zijn onmiddellijk dorpsfeesten, familiebreed gevierd.” Ook de vele activiteiten, die door wijkcontactpersonen worden ontplooid getuigen van de onderlinge zorg. Riet van der Ham, al tientallen jaren op diverse terreinen werkzaam in de parochie: “Er zijn 16 tot 18 mensen die de zorg hebben voor hun eigen wijk. Dit varieert van meelevens met lief en leed, attenties bij verjaardagen en ziekenbezoek tot gesprekken over geloofsvragen. Ook zijn er een fietskring, een wandelkring en een spelletjeskring. Wij hebben overigens helemaal geen moeite om aan nieuwe wijkcontactpersonen te komen. Ik vind het erg belang-

rijk om het geloof over te brengen, zeker als je er, zoals ik, zelf zoveel steun aan beleeft.”

Antoon van Santen is naast zijn vele taken in de parochie, ook actief in de Katholieke Bond van Ouderen (KBO) in Stompwijk, zo'n 225 leden groot. “Tijdens de soos komen er zeker tachtig mensen, en de dagjes-uit en ontmoetingsdagen zijn ook druk bezocht. Laatst zijn we nog met een bus vol naar de ouderenbeurs geweest in Rotterdam.”

Veranderende kerk

De sfeer in de parochie is er één van ‘doe maar gewoon’. Veranderen is moeilijk, dat moet vooral geleidelijk. Dini Berbée, al jaren dirigent van het kerkkoor voor de doordeweekse vieringen (en ook dirigent van het koor in de Lam Godsparochie in Leiden): “Ja, het was voor het koor wel wennen toen het beneden ging zingen. Ik hoor nog steeds gebrom dat het boven veel fijner zingen is.” Marianne Hoogervorst: “Je moet hier niet moeilijk doen, herkenbaar blijven en

het vertrouwde vast houden.”

Kees Bergen, al zeven jaar vice-voorzitter van het parochiebestuur, vertelt dat het uiteindelijk wel lukt om de mensen mee te krijgen in veranderingen. “Vooraf nu is het belangrijk dat we leren een veranderende kerk te zijn. Het komt erop aan de gemeenschap in stand te houden, ook als er niet altijd een priester is. Het is noodzakelijk dat de gemeenschap ‘selfsupporting’ wordt.” Er zijn al verschillende stappen gezet: een pastoraatsgroep is opgericht en drie vrijwilligers volgen een cursus liturgie, samen met zeven mensen uit Zoeterwoude-Dorp. Bergen: “Wij trekken allang met Zoeterwoude-Dorp op en hebben ook steeds samen gekeken bij welke cluster van parochies we het beste zouden kunnen aanhaken. Dat is, na wat omzwervingen, dus eerst De Goede Herder geworden en vervolgens de cluster Leiden en omgeving.”

Kerk in het centrum

Een ander belangrijk onderwerp voor de toekomst is de

restauratie van de kerk, én de ontwikkeling, samen met de gemeente, van het gebied rond de kerk met een cultuurhuis, verenigingsfuncties, appartementen en mogelijk ook gezondheidszorg. Bergen: “We proberen met de gemeente en alle andere partners steeds tot een win-win-situatie te komen, zowel wat betreft de gelden voor de restauratie als de ontwikkeling van het gebied.” Een financiële commissie is in het leven geroepen die allerlei acties op touw zet, zoals het uitgeven van ‘obligaties’. Ook het ‘Pastoorse Bos’, een parkachtige tuin achter de kerk, wordt bij de plan-

nen betrokken: hier zou een openbaar wandelpad kunnen komen.

Feestvieren

Het feestvieren zit de Stompwijkers in het bloed. Op een vrijwilligersavond komen bijna alle vrijwilligers op dagen. Het sociale is erg belangrijk, het is écht een avond feesten. Marianne Hoogervorst: “Emerituspastoor Van der Plas zei tegen mij dat ik wél van feestvieren moest houden als ik hier wilde komen werken.”

Korte geschiedenis parochie Sint Laurentius in Stompwijk

Begin 1200 ontstaan aan de zuidzijde van de Vliet de nederzettingen Wilsveen en Stompwijk: de Hollandse graven nemen het initiatief de moerassen daar te ontginnen. Het gebied is onaangenaam om te verblijven, maar de aanwezigheid van veen, de basis voor de brandstof turf, is een belangrijke economische reden om zich er te vestigen. In de tijd vóór de Reformatie kent Stompwijk geen eigen parochie; de katholieken daar behoren tot de parochie Voorschoten. De Stompwijkse katholieken gaan echter niet naar de kerk in Voorschoten maar in het meer nabije Zoeterwoude. Aan de moederkerk in Voorschoten ontleent Stompwijk later wel haar kerkpatroon: Sint Laurentius.

Pastoor Maerten van der Velden

Na de Reformatie, begin zeventiende eeuw, vormt Stompwijk met Zoeterwoude, Zoetermeer, Nootdorp en Leidschendam één grote statie, waar Martinus van der Velden pastoor is tot 1639. In dat jaar wordt hij, staand aan het altaar, overvallen door schout Nicolaas Vermeijde en zijn bende. De pastoor wordt ernstig aan zijn hoofd verwond en belandt acht dagen in de gevangenis in Den Haag, tot zijn ouders hem vrijkopen. Een maand na de overval overlijdt hij aan zijn hoofdwond. Onmiddellijk na zijn dood wordt hij

als martelaar beschouwd. Een poging tot zaligverklaring strandt. Een portret van Maerten Van der Velden hangt in de huidige Sint-Laurentiuskerk. (zie foto).

Opbloei katholieke geloof, wrevel bij de autoriteiten

Christiaan Vermeulen volgt Van der Velden op en zorgt voor een opbloei van het katholieke geloof. Zijn grote geloofsijver en vooral de bedevaarten naar Wilsveen, zijn protestanten een doorn in het oog. Ondanks de verwoesting van dit Mariaheiligdom, op last van de Staten van Holland, blijven de pelgrims komen. In 1655 geeft het bestuur van de stad Leiden opdracht op het terrein van het verwoeste Mariaheiligdom een school met onderwijzerswoning te bouwen. De katholieken laten het er niet bij zitten en werpen de reeds opgetrokken gebouwen om. Dit wekt weer de nodige wrevel bij de autoriteiten. Na een twistgesprek met predikant Cappeljau te Leiden moet Vermeulen zijn verblijf in de statie opgeven, hij wordt verbannen. Een vloed van predikanten wordt naar de statie gestuurd, maar die worden niet welwillend ontvangen door de Stompwijkse katholieken, die intussen geestelijke hulp ontvangen van verschillende priesters.

Zoeterwoude en Wilsveen afgescheiden

In 1658 wordt de uitgestrekte statie Zoeterwoude verzelfstandigd. Stompwijk, verbonden met Zoetermeer, krijgt in de tijd daarna diverse pastoors. Dankzij pastoor Van Beaumont verwerft de Stompwijkse statie in 1727 een reliek van de heilige Laurentius. Pastoor Van der Lugt meldt in 1810 dat Stompwijk 675 zielen telt en dat er niet één niet-katholiek in Stompwijk woont. De kerk kan in die tijd 400 mensen bevatten; maar die lijkt met zijn rieten dak meer op een boerenwoning. De verdienste van pastoor Terhorst, die na Van der Lugt komt, is het vernieuwen en verfraaien van het interieur van de kerk in 1814 en de bouw in 1819 van een toren, met klok en uurwerk. Ook zorgt hij voor de aanleg van een eigen kerkhof bij de kerk. Wilsveen wordt afgescheiden van Zoetermeer en gevoegd bij de statie Nootdorp.

Strubbelingen met statie Leidschendam

In 1824 komt pastoor Stoek naar Stompwijk en is daar, ondanks zijn zwakke gezondheid, tot 1870 pastoor. In 1854, na het herstel van de bisschoppelijke hiërarchie, is er onenigheid over de parochiale grenzen. De pastoor van Leidschendam wil een gedeelte van Stompwijk ‘overnemen’: de mensen in dat deel wonen

dichter bij zijn kerk en bij onbegaanbaarheid van de ‘wegen’ moeilijk in Stompwijk ter kerke kunnen gaan. Stoek merkt op dat in de winter de weg naar Leidschendam even onbegaanbaar is als die naar Stompwijk en dat mensen bovendien een eigen rijtuig hebben of dat kunnen lenen. De grenswijziging gaat niet door en Stoek schrijft triomfantelijk ‘dat het snoode voorstel van den pastoor van Leidschendam niet was aangenomen.’

De bouw van de huidige Sint-Laurentiuskerk

Rond 1800 komt er een eind aan de bevoorrechte positie van de gereformeerden. Teruggave van kerken gebeurt echter nauwelijks en de schuilkerken bieden te weinig ruimte. De katholieken zien zich genoodzaakt tot de bouw van nieuwe, grotere kerken. Aldus brengt de negentiende eeuw een bouwexplosie van katholieke kerken. Pastoor Canters gaat de geschiedenis in als de bouwpastoor van de Sint-Laurentiuskerk. Deze kerk, ontworpen door architect Magry, is rond 1870 gebouwd en geldt tot op de dag van vandaag als markant herkenningspunt in het Zuid-Hollandse polderland.

Bronnen:
Hans van der Wereld, De Stompwijkers en hun kerk, 2009, Wikipedia